

რეზიუმე

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სწავლების ხარისხის ამაღლების მიზნით, განხილულია ეფექტური სწავლების მეთოდები. ორგანიზაციის „კონტინენტის ცენტრალური ნაწილის კვლევები განათლებისა და სწავლებისათვის“ (McREL) მიერ ჩატარებული კვლევების ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა ეფექტური სწავლების ცხრა მეთოდი, რომლებიც ყველაზე დიდ გავლენას ახდენს მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრების გაუმჯობესებაზე.

საკვანძო სიტყვები: ეფექტური სწავლების მეთოდები, მსგავსებისა და განსხვავების გამოვლენა, შეჯამება და ჩანაწერების გაკეთება, მოსწავლის ძალისხმევის გაძლიერება და მისი წარმატების აღიარება, საშინაო დავალება და პრაქტიკა, წარმოდგენის არალინგვისტური ხერხები, თანამშრომლობითი სწავლა, მიზნების დასახვა და კომენტარების გაკეთება, ჰიპოთეზის ჩამოყალიბება და გამოცდა, მინიმუმები, შეკითხვები და წინმსწრები აქტივობები.

* * * * *

განათლების სფეროში გარდატეხის პერიოდია, რადგან სწავლების „ხელოვნება“ თანდათანობით სწავლების „მეცნიერებად“ უნდა იქცეს. ამ ტრანსფორმაციის განსახორციელებლად დიდი ძალისხმევაა საჭირო. 1970-იანი წლებიდან დაწყებულმა კვლევებმა აჩვენეს, რომ მასწავლებელს უფრო დიდი ზეგავლენა აქვს მოსწავლის აკადემიურ მოსწრებაზე, ვიდრე ეს მანამდე ჩატარებულ კვლევებში იკვეთებოდა. ორგანიზაციამ „კონტინენტის ცენტრალური ნაწილის კვლევები განათლებისა და სწავლებისათვის“ (McREL) ყველა იმ რჩეული კვლევის ანალიზი განახორციელა, რომელიც ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში გამოსაყენებელ სწავლების მეთოდებს უკავშირდება. კვლევის ეს ტექნიკა მეტაანალიზის სახელითაა ცნობილი. მეტაანალიზი გულისხმობს სხვადასხვა კვლევის შედეგების კომბინირებას, კონკრეტული მეთოდის ეფექტურობის განსაზღვრის მიზნით.

განვიხილოთ სწავლების ის მეთოდები, რომლებიც ყველაზე დიდ გავლენას ახდენს მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრების გაუმჯობესებაზე:

• მსგავსებისა და განსხვავების გამოვლენა

მსგავსებისა და განსხვავების იდენტიფიკაცია ადამიანის აზროვნების საბაზო ელემენტებთან დაკავშირებული პროცესია. ამ მეთოდთან დაკავშირებით ჩატარებული კვლევების შედეგების ანალიზი საშუალებას გვაძლევს, გავაკეთოთ ოთხი ზოგადი დასკვნა:

1. მსგავსებისა და განსხვავების იდენტიფიკაციის პროცესში მოსწავლეებისათვის პირდაპირი დახმარების აღმოჩენა მათში ცოდნის გააზრებისა და გამოყენების შესაძლებლობას ზრდის. მსგავსებისა და განსხვავების აღმოჩენას თან მოსწავლეთა შორის სასარგებლო დისკუსიები და კითხვა-პასუხი ახლავს.

2. ასევე, მათში ცოდნის გააზრებისა და გამოყენების შესაძლებლობას ზრდის მოთხოვნა იმისა, რომ დამოუკიდებლად იპოვონ მსგავსება-განსხვავება, მასწავლებლისაგან პირდაპირი მინიშნებების გარეშე. თუ მასწავლებელი მიზნად ისახავს, რომ მოსწავლეები მსგავს დასკვნებამდე მიიყვანოს, მაშინ მან უნდა გამოიყენოს აქტივობები, რომელშიც მთავარ როლს თავად ასრულებს, ხოლო მაშინ, როცა მასწავლებელს სურს, რომ მოსწავლეებში განსხვავებული იდეების სტიმულირება მოახდინოს, კლასში ისეთი აქტივობები უნდა გამოიყენოს, რომლებიც მთლიანად მოსწავლეთა ძალისხმევაზე მიმართულია.

3. მოსწავლეებისათვის მსგავსებისა და განსხვავების გრაფიკული ან სიმბოლური წარმოდგენა მათში ცოდნის გააზრებისა და გამოყენების შესაძლებლობას ზრდის. მსგავსებისა და განსხვავების გრაფიკული ან სიმბოლური წარმოდგენა მათ ეხმარება, უკეთესად გაიაზრონ მასალის შინაარსი.

4. მსგავსებისა და განსხვავების აღმოჩენის პროცესი სხვადასხვაგვარად შეიძლება წარმართოს და საკმაო ძალისხმევას საჭიროებს. კვლევებში იკვეთება ამ მეთოდის ოთხი სხვადასხვა, ყველაზე ეფექტური „ფორმა“: შედარება, კლასიფიკაცია, მეტაფორები და ანალოგიები.

შედარება წარმოადგენს საგნებს ან იდეებს შორის მსგავსებისა და განსხვავების იდენტიფიკაციის პროცესს.

კლასიფიკაცია წარმოადგენს საგანთა კატეგორიებად დაჯგუფების პროცესს, რომელიც ეფუძნება მათ მახასიათებლებს.

მეტაფორების შექმნა წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში ზოგადი ან საბაზო პარადიგმის იდენტიფიკაციის პროცესს და შემდეგ ისეთი სხვა თემის მოძიებას, რომელიც სრულიად განსხვავებულია, მაგრამ იმავე, ზოგად პარადიგმას ემორჩილება.

ანალოგიების შექმნა წარმოადგენს ცნებათა წყვილებში ურთიერთკავშირების იდენტიფიკაციის პროცესს.

შედარების დროს, ძირითადად ორი ტიპის გრაფიკული სქემა გამოიყენება- ვენის დიაგრამა და შედარების მატრიცა.

• შეჯამება და ჩანაწერების გაკეთება

შეჯამება და ჩანაწერების გაკეთება ინფორმაციის წარმოდგენას მოკლე, სინთეზური ფორმით მოითხოვს.

ეფექტური შეჯამებისათვის საჭიროა მოსწავლეებმა ინფორმაციის ნაწილი წაშალონ, ნაწილის პერიფრაზირება მოახდინონ და ნაწილი დატოვონ. აუცილებელია, მოსწავლემ კარგად გაიაზროს შესაჯამებელი ტექსტის არსი, რათა ზუსტად განსაზღვროს, ინფორმაციის რა ნაწილია ნასაშლელი, ჩასანაცვლებელი და/ან დასატოვებელი. ერთი შეხედვით შეიძლება ადვილად მოგვეჩვენოს ის მენტალური ოპერაციები, რომლებიც ტექსტის სხვადასხვა მონაკვეთის შეჯამებას, ჩანაცვლებას და შერჩევას უკავშირდება. სინამდვილეში, სწორი გადანაცვლებების მიღება ამ ოპერაციების შესახებ ინფორმაციის ზედმინევენით ანალიზს მოითხოვს. ინფორმაციის შეჯამებისათვის ძალიან სასარგებლოა ტექსტის სტრუქტურის გაგება.

ჩანაწერების გაკეთება მჭიდრო კავშირშია შეჯამებასთან. ჩანაწერების გაკეთების ეფექტურობისათვის, მოსწავლეებმა უნდა განსაზღვრონ და შემდეგ მოკლედ ჩამოაყალიბონ ყველაზე მნიშვნელოვანი ინფორმაცია. სავარაუდოდ, ამ მეთოდის ყველაზე ნაკლებად ეფექტური სახეობაა - სიტყვასიტყვით ჩანაწერების გაკეთება. ჩანაწერები მუდმივად უნდა ახლდებოდეს და ივსებოდეს. ჩანაწერების განახლება გულისხმობს შემდგომ შესწავლილი ინფორმაციის დამატებას, ცვლილებების შეტანას უკვე ჩანერილ ტექსტში, მასალის უკეთ გაანალიზებისა და უფრო ღრმად წვდომის საფუძველზე.

გამოცდისთვის მზადების პროცესში ჩანაწერებმა გზამკვლევის ფუნქცია უნდა შეასრულონ. თუ ჩანაწერები კარგადაა ორგანიზებული და მოსწავლეები მათ მთელი სასწავლო პროცესის განმავლობაში ანახლებენ, ჩანაწერები უკვე გააზრებული მასალის გამეორების შესანიშნავ საშუალებას წარმოადგენს.

რაც უფრო მეტ ჩანაწერს აკეთებენ მოსწავლეები, მით უკეთესია. არ არსებობს ჩანაწერების გაკეთების ერთი სწორი გზა. სხვადასხვა მოსწავლემ შეიძლება ჩანაწერების გაკეთების სრულიად განსხვავებული ტექნიკა აირჩიოს, მაგ. ქსელური ჩანაწერები, არაფორმალური მონახაზი, გამოიყენოს ჩანაწერების გაკეთების კომბინირებული ტექნიკა და სხვ.

• მოსწავლის ძალისხმევის გაძლიერება და მისი წარმატების აღიარება

ერთ-ერთი თეორიის თანახმად, რწმენა იმისა, რომ ადამიანის ძალისხმევა შედეგს გამოიღებს, ადამიანის ეფექტურობას ზრდის. ადამიანები წარმატებას უკავშირებენ: უნარს, ძალისხმევას, სხვა ადამიანებს ან იღბალს. ამათგან, რწმენა იმისა, რომ შენი ძალისხმევა შედეგს გამოიღებს, ყველაზე სასარგებლოა. შესაბამისად, თუ გჯერა, რომ წარმატება ძალისხმევით მიიღწევა, ნებისმიერ სიტუაციაში, წარმატების მიღწევის მთავარი სამოტივაციო იარაღი შენთანაა. მასწავლებლებმა საკუთარ თავზე უნდა აიღონ მოსწავლეთათვის რწმენის გაღვივება, რომ ძალისხმევა შედეგს გამოიღებს. ყველა მოსწავლისათვის გასაგები უნდა იყოს თუ რამხელა მნიშვნელობა ენიჭება იმის რწმენას, რომ მისი ძალისხმევა დაფასდება. მოსწავლეებმა შეიძლება დამოკიდებულება შეიცვალონ და

ძალისხმევაზე ორიენტირებულები გახდნენ. რაც შეეხება მოსწავლის წარმატების აღიარებას, კვლევები აჩვენებს, რომ ჯილდომი შეიძლება საფრთხის ქვეშ დააყენოს, ან პირიქით გაზარდოს მოტივაცია, ყველაფერი დამოკიდებულია გარემოებებზე. ჯილდო ყოველთვის უარყოფით გავლენას არ ახდენს მოსწავლის შინაგან მოტივაციაზე. ჯილდო ყველაზე ეფექტურია მაშინ, როცა მისი მიღება აკადემიური მოსწავლის გარკვეული სტანდარტის მიღწევას უკავშირდება. აბსტრაქტული, სიმბოლური აღიარება უფრო ეფექტურია, ვიდრე ხელშესახები ჯილდო. კვლევები ადასტურებს, რომ რაც უფრო სიმბოლურია წარმატების აღიარების ფორმა, მით უფრო ძლიერია მისი გავლენა მოსწავლის შინაგან მოტივაციაზე.

• საშინაო დავალება და პრაქტიკა

საშინაო დავალება და პრაქტიკული მუშაობა სწავლების ის მეთოდებია, რომლებიც მოსწავლეებს საშუალებას აძლევს გაიუმჯობესონ უნარები და უკეთესად ჩაწვდნენ შესასწავლ მასალას. დაწყებით, საბაზო და საშუალო საფეხურზე მოსწავლეებს სხვადასხვა მოცულობის საშინაო დავალება უნდა მიეცეთ. მშობელი ძალიან იშვიათად უნდა ჩაერიოს საშინაო დავალების შესრულების პროცესში. მასწავლებელი კარგად უნდა ადგენდეს და ხსნიდეს საშინაო დავალების მიზანს და თუ მასწავლებელი მოსწავლეებს საშინაო დავალებას აძლევს, შესრულებული დავალების გასწორებისთვისაც მზად უნდა იყოს. უნარ-ჩვევის განვითარება, როგორც წესი, გარკვეული პერიოდის მანძილზე მიზანმიმართულ პრაქტიკას უკავშირდება. პრაქტიკის დროს მოსწავლეები ათვისებულ მასალას უკეთ იაზრებენ და თავიანთ სწავლის საჭიროებებს არგებენ. საშინაო დავალება და პრაქტიკა მოსწავლეებს საშუალებას აძლევს, გაიხანგრძლივონ მეცადინეობის საათები სკოლის შემდეგ, დახვეწონ და გაიმდიდრონ სკოლაში შეძენილი ახალი უნარები და ცოდნა.

• წარმოდგენის არალინგვისტური ხერხები

„ორმაგი კოდირების“ თეორიის მიხედვით, ცოდნა ორი ფორმით ინახება-ლინგვისტური და წარმოსახვითი ფორმით. ლინგვისტური ფორმა შეიძლება წარმოვიდგინოთ, როგორც წინადადების წყება გრძელვადიან მეხსიერებაში, წარმოსახვითი ფორმა კი გამოისახება მენტალური სურათებით, ან ფიზიკური შეგრძნებებით, როგორებიცაა: სურნელი, გემო, შეხება, ხმა და ა.შ. როდესაც მასწავლებელი მოსწავლეებს წარმოდგენის არალინგვისტური ფორმების შექმნაში ეხმარება, სწავლის შედეგი გაცილებით მაღალია. წარმოდგენის არალინგვისტური ფორმების შექმნაში მოსწავლეთა ხშირი ჩართვა ხელს უწყობს ტვინის მუშაობის სტიმულირებას.

წარმოდგენის არალინგვისტური ფორმების გამოყენებაზე მოსწავლეებმა შეიძლება სხვადასხვა აქტივობებით ივარჯიშონ. კვლევები ადასტურებს, რომ ქვემოთ წარმოდგენილი აქტივობები ხელს უწყობს მოსწავლეთა გონებაში არალინგვისტური სქემების ჩამოყალიბებას და შესაბამისად, აუმჯობესებს მასალის გააზრებას:

- გრაფიკული გამოსახულებების შექმნა.
- ფიზიკური მოდელების გაკეთება.
- მენტალური სახეების შექმნა.
- სურათებისა და პიქტოგრამების ხატვა.
- კინესთეტიკურ აქტივობაში ჩართვა.

გრაფიკული სქემა წარმოსახვის ორივე ფორმას გულისხმობს - ლინგვისტურსა და არალინგვისტურს. ლინგვისტურია სიტყვები და ფრაზები. არალინგვისტურია სხვადასხვა ტიპის სიმბოლოები და ისრები, რომლებიც სიმბოლოებს შორის ურთიერთობებს გამოხატავენ. გრაფიკული სქემების სახეობებია: აღწერითი პარადიგმა, დროითი თანმიმდევრობის პარადიგმა, პროცესის/მიზეზ-შედეგობრიობის პარადიგმა, ეპიზოდის პარადიგმა, განზოგადების/პრინციპის პარადიგმა, ცნების პარადიგმა.

წარმოდგენის სხვა არალინგვისტურ ფორმებს მიეკუთვნება ფიზიკური მოდელების დამზადება. ფიზიკური მოდელი იმ მასალის კონკრეტული წარმოდგენაა, რომელსაც მოსწავლე სწავლობს. საბუნებისმეტყველო საგნების მასწავლებლები ასეთ მოდელებს „მანიპულატორების“ სახელით მოიხსენიებენ. ფიზიკური მოდელი მოსწავლეს ეხმარება, გონებაში შეიქმნას ასათვისებელი ცოდნის „გამოსახულება“ (მაგ. ფილტვების მოდელი, სუნთქვის მექანიზმი).

არალინგვისტური გამოსახვის ყველაზე პირდაპირი და მარტივი გზა მოსწავლის მიერ იმ ცოდნის შესახებ მენტალური სურათის შექმნაა, (ანუ წარმოსახვა), რასაც ამჟამად ეუფლება (მაგ. ეკოლოგიაში თემის „ბიომების“ შესწავლისას: ტუნდრის, ტაიგის, სავანის და ა.შ. წარმოსახვა).

გონებაში არალინგვისტური წარმოსახვის კარგი საშუალებაა სურათებისა და პიქტოგრამების (ანუ სიმბოლური სურათების) ხატვა. მაგალითად, მოსწავლეთა უმეტესობას დაუხატავს, გაუფერადებია ან კლასში მაინც უნახავს ადამიანის ჩონჩხი.

კინესთეტიკურია აქტივობა, რომელიც ფიზიკურ მოძრაობას გულისხმობს. ფიზიკური მოძრაობა, რომელიც კონკრეტულ ცოდნასთანაა ასოცირებული, ხელს უწყობს მოსწავლეში ამ ცოდნასთან დაკავშირებული მენტალური სურათის შექმნას (მაგალითად, მიტოზისა და მეიოზის შესწავლისას პროცესთა კოსტიუმირებული წარმოდგენების დადგმა).

• თანამშრომლობითი სწავლა

არსებობს თანამშრომლობითი სწავლის მეთოდის განმსაზღვრელი ხუთი ელემენტი: 1. პოზიტიური ურთიერთდამოკიდებულება, 2. ურთიერთგამხმელება, 3. ინდივიდუალური და ჯგუფური ანგარიშვალდებულება, 4. ინტერპერსონალური და პატარა ჯგუფში მუშაობის უნარები (კომუნიკაცია, ნდობა, ლიდერობა, გადაწყვეტილებების მიღება და კონფლიქტების მოგვარება), 5. ჯგუფის წინსვლა. მოსწავლეთა ჩართვა თანამშრომლობით სწავლაში, ეფექტური მეთოდია მიუხედავად იმისა, ეჯიბრებიან თუ არა ერთმანეთს მოსწავლეთა ჯგუფები. კვლევები აჩვენებს, რომ ნაკლებად მიზანშეწონილია მოსწავლეთა ჯგუფებად დაყოფა შესაძლებლობების მიხედვით. ამასთანავე, სასურველია, რომ თანამშრომლობითი ჯგუფები პა-

ტარა იყოს (3-4 მოსწავლისაგან შემდგარი ჯგუფები უფრო ეფექტურია, ვიდრე უფრო დიდი ჯგუფები). თანამშრომლობითი სწავლა სასარგებლო აქტივობაა, თუმცა ზედმეტად ხშირად არ უნდა გამოვიყენოთ. მისი ხშირად გამოყენება ეფექტურობის შემცირებას იწვევს. მასწავლებლებმა ეს მეთოდი შეიძლება სხვადასხვა ფორმით და სრულიად განსხვავებულ სიტუაციებში გამოიყენონ.

• მიზნების დასახვა და კომენტარების გაკეთება

მიზნების დასახვა სწავლისათვის მიმართულების მიცემის მეთოდია. ეს ის უნარია, რომელიც წარმატებულ ადამიანებს კარგად აქვთ განვითარებული და მათ გრძელვადიანი და მოკლევადიანი მიზნების დასახვაში ეხმარება. მიზნების დასახვის შესახებ ჩატარებული კვლევებიდან იკვეთება სამი განზოგადებული დასკვნა: 1. სასწავლო მიზნების განსაზღვრის შედეგად, მოსწავლის ყურადღება მხოლოდ კონკრეტულ მასალაზეა მიმართული. რადგან მიზნის დასახვა მოსწავლის ყურადღების კონცენტრაციას მხოლოდ კონკრეტულ საკითხზე ახდენს, დანარჩენ მასალას იგი საფუძვლიანად ვეღარ ითვისებს. მაგალითად, თუ მასწავლებელი აკონკრეტებს სწავლის მოსალოდნელ შედეგს ამგვარად: მოსწავლეებს უნდა ესმოდეთ, თუ როგორ ფუნქციონირებს უჯრედი, მაშინ შესაძლოა მოსწავლეებმა ისე კარგად ვერ გაიაზრონ ამ თემასთან დაკავშირებული სხვა საკითხები, როგორც იმ შემთხვევაში, თუ სწავლის შედეგი წინასწარ ჩამოყალიბებული არ იქნებოდა. 2. სასწავლო მიზნები არ უნდა იყოს ზედმეტად დაკონკრეტებული. ზოგადი ფორმით წარმოდგენილი სასწავლო მიზნები უფრო ეფექტურია, ვიდრე ბიჰევიორისტული ფორმით ჩამოყალიბებული მიზნები. ზოგადი მიზნები უფრო მეტ თავისუფლებას უტოვებს მოსწავლეს. 3. მოსწავლეები უნდა წავახალისოთ, რომ გაიაზრონ მასწავლებლის მიერ დასახული მიზნები. მას შემდეგ, რაც მასწავლებელი ჩამოაყალიბებს სასწავლო მიზნებს, აუცილებელია, მოსწავლეებს საშუალება მივცეთ, მოახდინონ ამ მიზნების საკუთარ საჭიროებებზე მორგება. (მაგალითად, მოსწავლე ასე აყალიბებს თავის სასწავლო მიზნებს: მინდა მეტი ვიცოდე თირკმელებისა და მათი ფუნქციონირების შესახებ. მალე ბაბუაჩემს ერთი თირკმელი უნდა ამოაჭრან). მასწავლებლები ხშირად იყენებენ მოსწავლეების მიერ შესრულებულ დავალებაზე კომენტარების გაკეთების მეთოდს. კომენტარებში აღნიშნულია, თუ რამდენად კარგად შეასრულა მოსწავლემ მიცემული დავალება. მასწავლებლის მიერ გაკეთებული კომენტარები ორიენტირებული უნდა იყოს მოსწავლის შედეგების გაუმჯობესებაზე. კომენტარები დროული უნდა იყოს და კონკრეტულ კრიტერიუმებს უნდა უკავშირდებოდეს. კვლევები აჩვენებს, რომ მოსწავლეებსაც შეუძლიათ საკუთარი პროგრესის ეფექტური მონიტორინგი, შესაბამისად, ეფექტური კომენტარების გაკეთება მათ თავადაც შეუძლიათ.

• **ჰიპოთეზის ჩამოყალიბება და გამოცდა**

ჰიპოთეზის ჩამოყალიბების და გამოცდის პროცესი ცოდნის გამოყენებას გულისხმობს. ჰიპოთეზის ჩამოყალიბებასა და გამოცდას შეიძლება ინდუქციური ან დედუქციური კუთხით შევხედოთ. დედუქციური აზროვნების დროს ვიყენებთ ზოგად წესს, რათა მომავალი ქმედება ან მოვლენა ვინინას-წარმეტყველოთ. ინდუქციური აზროვნება კი უკავშირდება ახალი დასკვნების გაკეთებას იმ ინფორმაციის საფუძველზე, რაც მოგვეპოვება, ან რასაც გვანვიან. ჩვენი აზროვნება უფრო „შერეულია“, ვიდრე წმინდად დედუქციური ან ინდუქციური. ინდუქციური სწავლების მეთოდები მოსწავლისაგან გარკვეული პრინციპების აღმოჩენას, ხოლო შემდეგ ამ პრინციპების მიხედვით ჰიპოთეზის ჩამოყალიბებას მოითხოვს. როცა მოსწავლეებს სათანადო გამოცდილება არ აქვთ, უმჯობესია, ზოგადი პრინციპები მივანოდოთ და ჰიპოთეზის ჩამოყალიბება ამ პრინციპების საფუძველზე ვთხოვოთ. მოსწავლეებმა უნდა მოსთხოვონ მოსწავლეებს, ცხადად ახსნან თავიანთი ჰიპოთეზები და დასკვნები. კვლევები ადასტურებს, რომ ძალიან ეფექტურია მოსწავლეების მიერ დეტალური ახსნა-განმარტების ჩამოყალიბება (სასურველია, წერილობითი ფორმით) იმასთან დაკავშირებით, თუ რა პრინციპებზე მუშაობენ, რა ჰიპოთეზას აყალიბებენ ამ პრინციპებზე დაყრდნობით და რატომაა გონივრული მათი ჰიპოთეზა.

• **მინიშვნები, შეკითხვები და წინმსწრები აქტივობები**

ზემოაღნიშნული სწავლების სტრატეგიები მოსწავლეებს ეხმარება, თავი მოუყარონ იმ ცოდნას, რომელიც მოცემულ თემასთან დაკავშირებით გააჩნიათ. ამას „წინარე ცოდნის აქტივაციასაც“ უწოდებენ. ცოდნა, რომელიც გაგვაჩნია კონკრეტულ თემასთან დაკავშირებით, დიდ გავლენას ახდენს ამ თემის შესახებ ახალი ცოდნის ათვისებაზე. მინიშვნები და შეკითხვები ყველაზე მნიშვნელოვან, და არა ყველაზე ორიგინალურ, საკითხებს უნდა უკავშირდებოდეს. „ანალიტიკური“ შეკითხვები უფრო სასარგებლოა, ვიდრე „ფაქტობრივი“ შეკითხვები. მოსწავლეების მიერ შეკითხვის დასმის შემდეგ, სასურველია, მცირედი შეყოვნება. შეკითხვების დასმა სწავლის ეფექტური მეთოდია მაშინაც კი, როცა შეკითხვები ახალი მასალის შესწავლამდე ისმება. წინმსწრები აქტივობებით გადმოცემული შესავალი ინფორმაცია გაცილებით უფრო აბსტრაქტული, განზოგადებული და ყოვლისმომცველია, ვიდრე თავად შესასწავლი მასალა. წინმსწრები აქტივობებით იქმნება ხარაჩო, რომელზეც უფრო დეტალური მასალისაგან შემდგარი კედლები დაშენდება. წინმსწრები აქტივობებიც ყველაზე მნიშვნელოვან, და არა ყველაზე ორიგინალურ, საკითხებს უნდა უკავშირდებოდეს. „ანალიტიკური“ წინმსწრები აქტივობები უფრო სასარგებლოა, ვიდრე „ფაქტობრივი“ წინმსწრები აქტივობები. წინმსწრები აქტივობების გამოყენება ყველაზე სასარგებლოა მაშინ, როცა ინფორმაცია კარგად არ არის ორგანიზებული. სხ-

ვადასხვა ტიპის წინმსწრები აქტივობა სხვადასხვა შედეგს იძლევა. წინმსწრები აქტივობების სახეებია: განმარტებითი წინმსწრები აქტივობები, ნარატიული წინმსწრები აქტივობები (როცა მოსწავლეებს ინფორმაციას თხრობითი ფორმით აწვდიან), ინფორმაციის გადაკითხვა, როგორც წინმსწრები აქტივობა და გრაფიკული წინმსწრები აქტივობები. სასარგებლოა, როცა მოსწავლეები ახალ მასალაზე ფიქრს მანამ ინყებენ, სანამ ამ მასალის უშუალო შესწავლაზე გადავლენ. ასეთი მეთოდოლოგია ზრდის მოსწავლის აკადემიურ მოსწრებას.

სწავლების აღნიშნული მეთოდების დანერგვა პრაქტიკოს პედაგოგებს უდიდეს სამსახურს გაუწევს მოსწავლეთა მიღწევების გაუმჯობესებაში, პოზიტიური ცვლილებების განხორციელება კი წინსვლის საწინდარია.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. რობერტ ჯ. მარზანო, დებრა ჯ.ფიქერინგი, ჯეინ ი. ფოლოქი ეფექტური სწავლება სკოლაში, კვლევებზე დაყრდნობით შემუშავებული მეთოდები, რომლებიც აუმჯობესებენ მოსწავლეთა აკადემიურ მოსწრებას, სასწავლო გეგმების შემუშავებისა და მენტორობის ასოციაცია(AASCD), ალექსანდრია, ვირჯინია, აშშ.
2. ვებ-გვერდის მისამართი: <http://www.ascd.org>
el-fostis misamarTi: member@ascd.org